

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, október 4.

Bomba.

Ha úgy pusztítana a Csávolszky röpirata, mint ahogy gyújt és világít, akkor már kész is lenne az általa javallt orvos-ság; új embereket a parlamentbe.

Nyitán névszerint is, kegyetlen kritikával bonczol a képviselők belsejében s akár milyen mosakodást fognak azok végezni a »csipesz« bennük marad. Egészségesek többé nem lesznek.

A rendkívül érdekes és bátor írásnak van a többi közt egy érdekes részlete, mely teljesen megegyezik a mi álláspontunkkal.

Ez a részlet így szól.

Micsoda lélektani indoka van annak, hogy gróf Tisza István kormányzását, ami kezdetben senkinek sem kellett, most bizonyos megnyugvással fogadják — széles körökben.

Az ellenzék az oka ennek is. Az ellenzéki férfiak magatartásában kell keresni az okát ennek is. Az ország látta, hogy az ellenzék küzdelme nem komoly, komoly küzdelem nélkül pedig eredményt elérni soha sem lehet. Az ország látta, hogy itt megbízhatatlan emberek rut személyes harca foly, nem pedig nagy nemzeti szent célokért nemes szenvedélyvel elszánt küzdelem, aminek csak zürzavar, rendtelenség és bonyodalom lehet az eredménye. Az ország látta, hogy az ellenzék egy része áruló, másik része tehetetlen, nehogy tehát ez a zürzavar tovább harapódzék, nehogy tehát — a siker minden reménye nélkül — a törvényte-

len állapot tovább huzódjék, az ország bizonyos része, szívesen látott mindenkit, még Tisza István grófot is, aki ezen megbízhatatlan férfiak által indított, soha kellő komolysággal nem folytatott harcznak — nem is harcznak, hanem herczehurczának — véget vet.

Az olyan ellenzék, mely azt mondja, hogy veszedelmes az obstrukció, de mégis obstruál, mely azt mondja, a király nem adja meg a kért jogokat, de mégis követel, az olyan ellenzék, mely nem hisz abban, amiért küzd, tehát erélyvel, határozottsággal nem is küzdhet, de mégis küzd, az ilyen ellenzék csak zavart, rendtelenséget s végre züllést idéz elő. Ezt nem lehet tűrni. Ha ennek más nem tud véget vetni, csak Tisza István gróf, hát akkor az is jó. Így gondolkozott az ország egy része.

Igy magyarázható meg, hogy még azok is, kik eaz ország nemzeti jogainak fejlesztése körül nem várnak semmi jót Tisza István gróftól, most megnyugvással vették kormányelnökké való kineveztetését.

Hiszen az olyan ellenzéknek, mint mi vagyunk, nem is való más miniszterelnök, csak olyan mint Tisza István gr. Akinek egyik kezében korbács, másik kezében abrakostarisznya van. Vagy megijeszt, vagy lekenyerez bennünket. Akiket nem lehetett lekenyerezni, azokat agyonijesztette, házfelosztással, új képviselőválasztásokkal. Miután pedig a képviselők nagy része jobban félti a mandátumát, mint az országot, hát leszereltek.

Ugy van! Magunk is üdvözlöttük Tiszát, mint a belső rend megszilárdítóját s a kis emberek felsegítésére, a szövetkezetekben helyes utat mutató politikust.

Fájdalom, ami a nemzeti aspirációkat illeti, az a mi — belátható időben meg nem változó — parlamenti viszonyaink között csak — utópia.

Hát legalább kenyerünk legyen biztosítva, ha már pecsenye úgy sem jut.

A röpirat éles világításban mutatja meg tétele igazságát, hogy új embereket kell vinni a képviselőházba. Így fejezi be fejtegetését:

De hát nem ér ám semmit az örökös sópánkodás. Torkig van már az ország folytonos panaszsza és jajgatással. Ha együtt vagyunk társaságban, ha ujságot olvasunk mindig és mindenütt azt halljuk, nem jól van ez így, amint van. Irtózat az elégetlenség minden iránt. Kormány iránt, országgyűlés iránt, az ellenzék iránt. Legfeljebb a jó istentől, de se a kormánytól, se az országgyűléstől, se az ellenzékétől nem vár itt senki sem jót.

Mi tehát a teendő?

Új embereket kell a politikai közélet tereére állítani.

A törvényhozás az igazi forrása a jónak, ép úgy, mint minden rossznak. Azok a törvények, miket ott meghoznak, kihatnak az állami élet minden ágára és nemcsak az egész ország összes anyagi és kulturális fejlődését befolyásolják: előmozdítják vagy hátráltatják, nemcsak a nemzet jogait terjesztik vagy nyirbálják, hanem az egyes emberek minden magánügyeibe és viszonyaiba is behatolnak. Minden egyes ember küszöbén ott van a törvény. Ha veszünk, ha eladunk, ha eszünk, ha iszunk, ha ruházkodunk, ha igazságot keresünk, mindig és mindenütt a jó vagy rossz törvények hatása alatt állunk.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Kaland az aranymezőkön.

Írta: Frank Saville.

I.

Husz éve már ennek a históriának excellenza. Husz éve! Ugy-e nagy idő? Pedig csaknem napra kitelnék a husz esztendő. Én és Pietro, meg Luczia, a Pietro felesége, szerencsét keresni indultunk a messze tengerekre és New-Yorkban szálltunk partra, az Új világ ezer nyelvű hatalmas Babelében.

Hej excellenza, micsoda időket éltünk mi át odaát! Nem lehet ezt el se mondani. Elég az hozzá, hogy lerongyosodtunk, s az éhségtől csaknem roskadoztunk. Az utolsó pár garasunkat arra használtuk fel, hogy egy kocsit karavánhoz csatlakozzunk, amelyik a nyugati aranyvidékekre indult.

Csábított az arany vágya, amelyet nem is kellett elérhetetlennek tartanunk, mert hiszen találkoztunk elég földinkekkel, akik gazdagságot gyűjtöttek az aranymezőkön. Megakartuk mi is kísérteni a szerencsénket.

Hosszú, gyötrelmes vándorlás után végre közeledni kezdünk utunk végcéljára felé. Az ígért földe nem volt már nagyon messze.

— Még két napi ut, — mondta karavánunk vezetője — és csak ötven mérföldnyire leszünk San-Franciscotól.

Már kezdődtek is itt-ott a vidéken az aranyművelés nyomai és egy éjszaka egy ilyen apró kunyhókból álló aranyásó-telepen kellett megpihennünk. Az már az igazi aranyvidéken volt.

Valamennyien megkönnyebbültünk abban a tudatban, — hogy ime, most már körülbelül itt vagyunk a bőség földjén. — Még negyvennyolc órai ut és az eldorádó következik!

Szinte jókedvünk lett ettől a gondlattól.

Még Luczia is mosolygott, a mit pedig nem tett Isten tudja mióta. Mi férfiak, már tudniillik én és Pietro, pláne alig birtunk a jókedvünkkel.

De különösen Pietronak támadt nagyon kurjongathatnékja, dudolgatva ugrott le a szekérről s mikor az aranyásó telep kocsmájának piszkos udvarát keresztülment, egy söprögetve hajlongó legénynek egyszerűen keresztül ugrott a vállán, mindjárt utána egy kettős halálugrás csinált, aztán pedig, mintha mi sem történt volna, nevetve ment odább az udvaron állók bámuló, kimeredt tekintetéből kísérve.

Hiszen excellenza tudja, hogy Pietro nagyon ügyes artista volt a maga idejében. Ez a kis tréfa ugyszólván semmi sem volt ahhoz képest, a mit Pietro tudott. Hanem azért az a kettős szaltómortálé mégis óriási befolyást gyakorolt sorsunkra,

Még pedig sokkal hamarabb, mint ahogy gondoltuk volna.

A jelenetet egy becsületes képű hatalmas testű ember is látta az udvaron. Ez a fekete-képű óriás széles, barátságos mosolylyal ment oda Pietrohoz és megszólította:

— Csinálja meg ezt még egyszer! mondta mély basszus hangján.

Pietro olasz büszkeséggel mérte végig az idegent és gögösen vágta oda:

— Nem szoktam parancsokat elfogadni senkitől. Ezzel már hátat is fordított az idegennek.

A másik nevetett, de levette a kalapját és udvariasan isuételte a kérést:

— Legyen olyan szíves uram, ha nincs terhére, ismételje meg az előbbi mutatványt.

Pietro belenezett az idegen nyílt, becsületes, mosolygó arcába és visszamosolygott reá, aztán pedig újra megcsinálta a kettős halálugrás közben a lábával leverte egy szegen lógó kumetszerszámot, amelyet azonban ügyesen a nyakára vetve fogott fel.

Ugy vigyorgott ki a furesza nyakravalóból, mint egy faun.

Az idegen tapsolt.

— Jöjjön velem — mondta aztán mosolygva és mind a hármunkat bevezetett a vendéglő étkezőszobájába.

Odabent bőséges ebédet és italt rendelt számunkra, anélkül azonban, hogy egyetlen szócskával is megmagyarázta volna vendéglátó szivességének okát.

Aszerint boldogul vagy pusztul az ország és az országban egyes emberek, amint jók vagy rosszak azok a törvények, melyeket az országgyűlésen hoznak. Az országgyűlésen pedig a képviselők hozzák a törvényeket. Mindenért egyes egyedül a képviselőket lehet és kell felelősségre vonni.

Az ország lefontosabb ügye tehát az: megválogatni, kik legyenek azok az emberek, milyenek legyenek azok az emberek, kiket az országgyűlésre küld törvényeket hozni. Ennél életbevágóbb fontosabb ügye nincs az országnak. És mit látunk ma az országgyűlésen? Kik hozzák ott a törvényeket?

A pajtáskodás és a magánérdekek hajhászása ül ott a trónuson. A magánérdek ma az uralkodó pláneta. A pajtáskodás és magánérdekek hajhászása szüli a kétkulacsosságot, a kétkulacsosság szüli a politikai jellemtelenséget.

Még a legnagyobb igazságokat sem merjük kimondani, nehogy egyeseknek kellemetlenségeket okozzunk. Ha az igazság elhallgatásával az ország érdekét sértjük, az nálunk mai napság nem olyan baj, mintha az igazság kimondásával egyeseknek okozunk kellemetlenségeket.

Egyesek érdekeit előbbre tesszük az ország érdekénél. Ez a rákfenéje mai politikai közéletünknek.

Az erkölcs hiányzik mai politikai életünkben. Nincs erkölcsi alapja politikai közéletünknek. Míg azt vissza nem állítjuk, míg tiszta erkölcsi alapra nem fektetjük politikánkat, addig javulást nem remélhetünk.

Hazugság, ámitás, félrevezetés egész politikai közéletünk. Port hintünk a nép szemébe, hogy a tiszta valóságot ne láthassa. Hamis ígéretekkel, mit soha nem teljesítünk, üres hangzatos jelszavakkal, melyeknek komoly tartalma nincs, elaltatjuk lelkiismeretét. Amit ma ünneplés eskü formájában megfogadunk, holnap azt megszegjük.

Programmot adunk, de nem azért, hogy azt megtartsuk, hanem azért, hogy a jóhiszemű

választó polgárok szavazatát megszeghessük. Olyanok vagyunk, mint az a léha, utcai gavalér, aki forró szerelmet és állandó hűséget esküszik az ártatlan leánynak, de faképnél hagyja lelketlenül, amint megejtette őt.

Uj embereket kell az országgyűlésre küldeni.

Csak egy itt a hiba. Hol talál Csá-volszky a mi szegény hazánkban majd fél ezer talpig embert, akinek gusztusa lenne képviselőnek felcsapni.

Mást találjon ki, amihez nem keli ennyi ember. P—y.

A keletázsiai háború.

A japánok, akik mintegy két héttel ezelőtt kezdték meg előrenyomulásukat Mukden felé, csak lassan haladnak előre és az újabb jelentések szerint ma is ott állnak, ahol a múlt hónap 15-én. Állásaikat azonban megerősítették, hogy a Liaojangnál megtett kísérletet megismételjék. Nap-nap után érkeznek sebesültek Mukdenbe, ami annak a jele, hogy az orosz és japán előőrsök Mukdentől délre délkeleten és keleten állandóan érintkezésbe vannak egymással és nap-nap után fordulnak elő csatározások.

Az oroszok részéről csupán két hadosztály áll a Hun folyónál, négy hadosztály pedig Mukdenben van; Kuropatkin hadseregének többi része már visszavonult Tielingbe, ahol az oroszok szintén a hadállások megerősítésén dolgoznak. A japán hadsereg zöme körülbelül hat mérföldnyire északra van Liaojangtól. Az összes csapatok a tüzéséggel együtt elérték a folyó északi partját. Más forrásból eredő hírek szerint, tizezer kozák megakadályozni igyekezik a japánoknak a Hun folyón való átkelését. Az egész hadsereg még megosztatlanul Kuropatkin fővezérlete alatt áll. Tielingben minden órában várják a nagy ütközetet és Port-Arturból érkező híreket jelentenek. Egy csífi távirat szerint a japánok ismételten megtámadták az országokra igen fontos Szenes-dombot és elfoglalták, hangyák módjára mászva meg a meredek hegyoldalakat. Minthogy a visszaszerzési kísérlet merész lett volna, Stössel ezt nem rendelte el, hanem önkéntes vállalkozóra bízta, akik kézi gránátokkal nekítámadva, kétségbeesett küzde-

lem után a japánokat az összes állásokból elűzték.

A japánok állítólag 10.000 főnyi veszteséget szenvedtek, de az oroszok közül is igen sokan estek el, úgy hogy a hadakozó fél halottaik eltemetésére rövid fegyverszünetet kötött. A Kuropatkin-erőd, mely a port-arthuri vízvezetékét uralja, a japánok kezében maradt, bármily kétségbeesetten is igyekeztek visszafoglalni az oroszok. Ezuttal is mindkét fél nagy veszteségeket szenvedett. A japán ágyúk most az egész kikötőben uralkodnak, úgy hogy az orosz hajóhad helyzete aggasztónak látszik. Tudniillik a japánok neki irányítják ágyúikat a kikötő belsejének s így az orosz flotta a biztos pusztulásnak van kitéve, ha tovább is a kikötőbe marad. Ezért napról-napra a flotta újabb kitörését várják. Sanghajban már az a hír is terjedt el, hogy Port-Arthur mellett tengeri csata volt. Tokiói jelentés szerint a tengeri aknák eltávolítására felhasznált orosz gőzös Port-Arthur kikötőjének bejáratánál aknába ütközött és elsüllyedt. Ugy e hírforrás szerint az ostromlottak mindenben legnagyobb szükségét szenvednek. Az orosz hajók is annyira szorongatják már a japán ütegek, hogy legközelebb újabb menekülő kísérletük várható. — Érdekesekek az orosz hadvezetőségben beállott személyi változások. Pétervári jelentés szerint a császár Kuropatkin-t kinevezte mind a két orosz hadsereg főparancsnokává. Alexejev helytartó marad, de csak a pétervári üggyekkel fog foglalkozni. Az első hadsereg parancsnoka Lienevics, a másodiké Grippenbergről, a ki e hónap közepén utazik a harcztérre. A második hadsereget most szervezik, azonban nehezen megy, mert a tartalékosok a legtöbb helyen zavarognak és megtagadják az engedelmességet.

Kuropatkin megőrült.

Pétervár október 4. A hadvezetőségben lévő zavarok egyre inkább kikerülnek a nyilvánosságba. A legjelentesebb hírek keringenek arról, hogy ki lesz az orosz sereg új főparancsnoka. Az egyik szerint Alexejevet már visszahívták, a másik azt jelenti, hogy ismét őt nevezik ki, tegnap az a verzió került szárnyra, hogy *Kuropatkin megőrült s Grippenberget* t bornok lesz az utódja, szóval; nem igen tudni, mi lesz s a különböző

Istenem, hogy ettünk mi akkor, excellenza.

Egyszerre vettünk kárpótlást a hosszú hónapokig tartó koplalásért.

Mikor aztán jól voltunk lakva, idegen barátunk beszélni kezdett. Mindenekelőtt azt kérdezte, tudunk-e valamennyien táncolni?

— De még hogy! — mondta Pietro a mellét verve és mindjárt füttyölni is kezdett egy tarantellát.

Én meg Lucia kiálltunk a közepre és elkezdtünk táncolni. Hej, excellenza, micsoda tánc volt az!

A szívünk tele volt reménységgel, a pezsgő a fejünkbe szállt, eszünkbe jutott a régi »haza«, amelyet, ha szerencsénket elérjük, ismét viszont fogunk látni.

Ugy táncoltunk excellenza, hogy az a kövér amerikai se azelőtt, se azután nem látott olyan táncot!

A tánc után az idegen elmondta nekünk, hogy neki egy közeli aranyásó-telepen vendéglője van, amelyben vendégei szórakoztatására minden este bűvészeti és más komédiás mutatványokat rendeztet és megkérdezte tőlünk, hogy akarunk-e vendégei előtt fellépni. Őt dollárt kínált fizetségül esténként mindenikünk számára és megjegyezte, hogy ezenkívül tányérozunk is szabad a vendégek között, ami legalább háromszor annyit fog jövedelmezni.

Pietro és én erre az ajánlatra tagadólag ráztuk a fejünket, csak hogy mi Lucia nélkül számítottunk.

Egy pillanatig csönd támadt, aztán Lu-

czia rátéve kezét Pietro karjára, csaknem esdekelve szólalt meg:

— Pietro! — mondta halkán. — Gondold meg, kérlek, hogy milyen nyomorúságban vagyunk! Itt állunk egy idegen ország kelős közepén, félig agyoncsigázva a hónapok óta tartó éhségtől. Hát olyan nagy dolog az, amit tőlünk kívánnak? És van-e jogunk elutasítani magunktól ezt a jó urat, aki becsületes munkáért kínál becsületes fizetséget? Gondold meg Pietro!

Mindketten ránéztünk Lucziára és a szívünkbe nyilallott a fájdalom. A szegény asszony csakugyan agyon volt éhezve félig. Arca sápadt és csaknem áttetszően sovány volt. Hatalmas erővel támadt fel a lelkünkben a szemrehányás, hogy önző önczélók kedvéért új nélkülözéseknek készülünk kitenni a szerencsétlen asszonyt.

Nem is kell talán említenem excellenza, hogy úgy történt, ahogy Lucia kívánta. Pietro felcsapott az idegennek. Aznap éjjel, hosszú idő után először, jól kialudtuk magunkat és másnap este már bemutattuk művészetünket a szomszédos aranyásó-telep vendéglőjében.

Pietro akkor este önmagát multa felül mutatványával. Éz emellett olyan széles jó kedve volt, hogy engem és Lucziát is magával ragadott, úgy hogy mikor táncolni kezdtünk, az aranyásókból álló közönség valósággal extázisba jutott. Na, de mondhatom is excellenza, hogy úgy még nem igen táncolták a tarantellát, mint mi akkor este. Micsoda tapsviharok voltak ott! Micsoda orkánja a tetszésnek!

De nemcsak üres dicsőség volt az, amit arattunk, hanem kézzelfogható egyéb is. A vendéglős mindenekeiért megduplázta a napi zsoldot és tíz dollárt fizetett fejenként a fellépésért. Ezenkívül pedig csakugy hullott a színpadra a pénz, ezüst, arany, réz vegyest.

Akadtt néha egy-egy bürzacsokcska aranypor is, sőt egy-egy rudacska tiszta arany is. Előadás után felszedtük kincseinket és összszámoltuk; volt vagy ötszáz dollár értékű vagyunk.

Sirva borultunk egymás nyakába az öltözőben. Így tartott ez a dolog minden este vagy egy héttig. És mi szinte nyakig usztunk a boldogságban. A hét végén azonban egyszerre csak megkeményedett a Pietro arca.

Nem tudom, mi történhetett, de sejtem. Tudja, excellenza, az arany ásó, általában véve, jólelkű népség, de vannak közöttük is alávaló fráterek. Nem tudom, mondom, hogy mi történhetett, de sejtem, hogy Lucziának kezdtek udvarolni.

A korcsmáros a napfizetésünk háromszorosát ajánlotta fel mindenikünknek, csak maradjunk még. Pietro azonban hajthatatlan maradt.

— Vannak dolgok, uram, melyek még a pénzkérdésen, sőt még az életen is felül állanak; — ezt felelte a korcsmáros unszolására és utra készültünk.

Az elválásnál szépen megköszöntük a jólelkű vendéglősnek szívességét és kértük, hogy tartson meg bennünket jó emlékezetében.

(Vége köv.)

pletykálások növelik a zavart. Érdekes, hogy ezek a hírek ki sem akarnak fogyni, de senki nem sejtí a forrásukat. Mindezenre jellemzők azonban az orosz hadsereg hős viszonyára.

A beteg japán hadsereg.

Csifu, október. 4. Egy Liaojangból visszaérkezett japán katona beszéli, hogy a japáni hadseregben óriási módon dühöng a beriberi betegség. A katonák százával hullanak el. Különben is, óriási a kimerültség, úgy hogy mindennap előfordulnak esetek, amikor a katonákat a tiszteknek korbáccsal és revolverrel kell a csatasorba kergetniök.

Port-Artur ellen.

Csifu, okt. 4. Egy ideérkezett magánlevél azt mondja, hogy a japánok utolsó Port-Artur alatt való előnyomulása a heves lövöldözésnek és hatalmas rohamszerű támadások váltakozó sorából állott.

A Nagydomb támadása kétségbeesett elhatározásra vallott és négy napig szakadatlanul tartott. Egy japán zászlóalj, mely fedezetlen állásban volt a völgyben, az orosz shaprnelek tüze megsemmisített. Végül sikerült a japánoknak egy tábori ágyut és két gépfegyvert a gyorsan felhányt sáncz mögött elhelyezni, de ezt a belső erősségek tüzelése alatt megtartani nem tudták.

Amikor az oroszok támadásra tértek át, a sors a japánok ellen fordult, akik majdnem teljesen megsemmisültek. A japánok két más kísérlete az állás elfoglalására, sikertelen volt. Azok a kinaiak, a kik Port-Arturt tegnapelőtt hagyták el, azt beszélik, hogy az orosz tüzeresség és a gépfegyverek hatása — rettenetes volt.

A Nagydomb oldalai tele voltak megsemmisített holttestekkel és szétszaggatott emberi tagokkal. 300 orosz és 200 japán hevert egyetlen egy árokban. A japánok a vízvezetékét részben eltörték, de azért van módjuk az oroszoknak vízszerezésre. Az élelmiszerek még elegendők.

Csak a huskonzervek fogytak el majdnem egészen, miért is naponta 30 szamarat vágnak le. Husuknak fontja 10 shilling. Egy tojás 18 pencze.

Légbe röpült orosz hajók.

Csifu, okt. 4. (Saj. tud. táv.) Több orosz hajó a kikötő bejáratánál a japánok által elhelyezett aknák felszedésére indult. A hajók azonban nem jártak el elég óvatosan s így akna robbanás következtében a levegőbe röpültek.

Czáfolat.

London, október 4. (Saj. tud. táv.) Csifuból jelentik, hogy az orosz távirati ügynökségnek az a jelentése, mely szerint a japánok Port-Arturnál oly nagy vereséget szenvedtek, nem felel meg a valóságnak.

Japán államkölcson.

London, október 4. (Saj. tud. táv.) A tokiói japán bank vezéremberei 80 millió yen kölcsönt szavaztak meg az államnak. A tőke után 5% kamat fizetendő. Az állam 7 év alatt köteles visszafizetni a kölcsönt.

A port-arthuri csata.

Budapest, okt. 4. (Saját tud. táv.) A japánok a sok csatározástól már egészen kifáradtak. Csifuból érkezett táviratok megczáfolják azt, hogy a japánokat Port-Artur előtt keményen megverték. Igaz, hogy heves csata volt, de a halot-

tak és sebesültek száma még sem tehető a két részről sem annyira, mint az első híradásban volt említve.

A japánokról.

Budapest, okt. 4. (Saját tud. táv.) A japánok győzelme biztosra vehető az oroszok felett. A japánok ma megkerülték Mukdent s kitűnő hadállást foglaltak el.

A háboru áldozatai.

London, okt. 4. (Saját tud. táv.) Kugcsangból jelentik, hogy a japánok a háboruban 35 ezer halottat és sebesültet vesztek el. Az eltűntek száma 10 ezerre tehető. Az oroszok részéről 50,000 halott és sebesült maradt a csataterén s az eltűntek és fogságba esettek száma meghaladja 30.000-et.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a mult, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési díjaikat mielőbb kiegyenlíteni sziveskedjenek.

* **A király névünnepe.** Szerte a hazában az alattvalói hűség egyszerű, de igaz szívből jövő megnyilatkozásával ülték meg dicsőségesen uralkodó ős királyunk neve ünnepét. Nagyváradon is a középületeken, iskolákon nemzeti zászló lenggett, az iskolákban szünetelt az előadás. A lat. szert. székesegyházban délelőtt kilencz óraker ünnepélyes nagy mise volt királyunkért, melyen a polgári és katonai hatóságok főbbjei s az iskolák növendékei is résztvettek. A nagymiséet dr. Szmracsányi Pál v. b. t. t. püspök ur. Ö. Excellentiája mondta a káptalan több tagja s az udvari papság segédlete mellett. A megerősített székesegyházi zene és énekkar gyönyörűen adott elő több kiváló egyházi darabot.

A gör. kath. püspöki templomban is tartottak istentiszteletet, melyen nagyszámu közönség vett részt. A misét Radu Demeter püspök mondta lényes segédlettel.

A fővárosban. A hivatalos istentisztelet délelőtt 10 óraker volt a budavári koronázó Mátyás-templomban. A templomban megjelentek: Berzeviczy Albert, Lukács László, Hieronymi Károly Plósz Sándor miniszterek, Gromon Dezső államtitkár, Szabó Miklós, a m. kir. Kuria elnöke, Oberschall Adolf, a királyi tábla elnöke, Szmracsányi Jenő, a közigazgatási bíróság tanácselnöke, Dárday Sándor az állami főszámvevő alelnöke, Forinyák Gyula nyug. honvédségi adlátus, Székely Ferencz koronaügyész. Az ünnepi istentiszteleten Vaszary Kolozs bíboros hercegprimás képviselőben dr. Kohl Medárd püspök pontifikált Krizsán Mihály pápai kamarás, dr. Nemes Antal budavári apátplebános és Berger Márk primási ceremonárius segédletével. A fényes gyülekezet istentisztelet után a miniszterelnöki palotába vonult gratulációra és a kitett ívet mindannyian aláírták. Délben a hercegprimási palotában diszebed volt, melyen az asszisztáló papság vett részt.

* **A város rendezése.** Köszeghy József városi főmérnök nagy buzgalommal dolgozik Nagyvárad város rendezésén. Nagy munkába fogott ezzel, mert óriási fáradság és anyagi áldozatba kerül, hogy rendbehozza azt, amit az elődök régesrégől elrontottak. Lassan-lassan

azonban kétségtelenül sokat ellehet érni. Ujabbban a Pecze- és a Kapuczinus-utcza környékének rendezési tervét készítette el a főmérnök ez által nemcsak Liget- és Menház-utczák nyitvatnának meg, hanem még három új utcza keletkeznek. A terv keresztülvitele természetes kisajátításokkal vitetnék keresztül. A tervből kitétszőleg az egész környék átalakulna a rendezés által, amelyet 60.000 koronában irányzott elő a főmérnök.

* Templomszentelés Érmihályfalván.

B. e. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök atyai gondoskodásából és rendelkezéséből diszes r. kath. templom fogja hirdetni nem sokára Isten dicsőségét Érmihályfalva községben. A csinos templom építését és felszerelését nem rég fejezték be s még e hó folyamán átadják a hívek lelkiüdvére. Az új templom felszentelése vasárnap október hó 9-én nagy egyházi fénynyel megy végbe.

* **Sikkasztó postatiszt,** Budapestén a Báthory-utczában czirkáló rendőr ma éjjel egy fiatal emberre lett figyelmessé, aki órák hosszat bolyongott az utczában ide-oda teljesen cél nélkül. Megszóllította s mikor az nem tudta magát igazolni bevitte az V. kerületi kapitányságra. Itt megmotozták s több postautalványt s levelet találtak nála. Hosszas fzzgatás után végre bevallotta, hogy Pigmánd Ernőnek hívják a Marosujvárt posta- és táviradkiadó. Ebben a minőségében néhány nappal ezelőtt több száz korona erejéig meglopta a kincstárt és Budapestre szökött. Letartóztatták.

* **Oktober 6.** Holnap csütörtökön virrad ránk ötvenötödösör a magyar szabadság nagy vértanuinak gyásznappja. A fájó emlékezet ismétten elszáll az aradi Golgotha gyászos helyére, a hol e napon a virrasztó honfui fájdalom szomorú sóhaja lebeg a büszkén haló hős Tizenhárom utolsó sóhaja felett. Áldozunk emléküknök a hazafias érzés magasztos himnuszával s lelkünk imája ő érettük s a haza jobb sorsáért vegyüljün össze az egész haza szent imádságával. A szomorú évfordulót méltó kegyelettel üli meg városunk hazafias közönsége is. Lesz gyászmise a Szent. László templomban, d. e. 9 óraker a nemzet vértanuinak lelki üdvéért, melyen a nagy idők még élő tanui, az iskolák ifjúságán kívül minden igaz magyar ember részt vesz. A kath. jogakadémia polgársága gyászünnepélyt rendez a hősök emlékére.

* **A kőművesek sztrájkja.** A nagyvárad kőműves munkások ügyében még mindig nem állott be kedvező fordulat, bár a sztrájk szomorú következményét napról-napra mindjobban érzik a felbujtogatott s lelketlenül félrevezetett munkások. A józanabb gondolkozásuak közül mind többen belátják, hogy nagyon is tulmentek azon a határon, amelynél meg kellett volna állapodniok. A rendőrség jelentése szerint ujabbban 17 kőműves segéd lépett munkába s így összesen már 31 kőműves munkás dolgozik. Ehrenfeld Adolf, a nagyvárad szocziálisták titkára — tegnap szabadult ki a fogházból, ahol a reá mért 2 hónapi büntetését töltötte ki. Ehrenfeld is hibáztatta a vezetőket, hogy ezuttal általános sztrájkba vitték a kőműveseket, mert a négy kolompos kizárását nem tartja elég oknak, hogy éppen a tél előtt, a munka szezon végén fosztassanak meg a szegény munkások keresetüktől. Az egyik rendőrtiszt előtt akként nyilatkozott, hogy reméli, miszerint a hét folyamán sikerül a sztrájkolókkal a munkát felvétetni. Tegnap délután a munkások küldöttsége felkereste Gerő Ar-

min főkapitányt, azonban nem sikerült a békés megegyezést elérniök.

A szegedi kőműves-sztrájk — a rendőrség jelentése szerint — a hétfőn négy heti főnállás után megszűnt. Vasárnap délelőtt az ipartestület házában tanácskozásra gyűltek össze a kőműves merterek és ismételt kimondták, hogy ragaszkodnak az 1902. évben megállapított föltételekhez. Aki a munkások közül e feltételek mellett dolgozni akar, azt fölveszik. A négy nagyobb vállalkozó azonban némi engedményeket adott és így körülbelül kétszázán ma már munkába állottak. A vasárnapi határozatot még aznap délután közölték a mesterek a munkásokkal, akik gyűlést is tartottak ebben az ügyben és a vezetők kimondták, hogy ilyen feltételek mellett nem állnak munkába. A mesterek az összes sztrájkoló munkásokat kijelentették az iparhatóság-nál és így most már megszűnt a sztrájk. Azok a munkások, körülbelül négyszázán, akik eddig sztrájkoltak, ma már nem sztrájkolók, hanem egyszerűen munkanélküliek.

*** Nem sikerült betörés.** A betörések egymást érik Nagyváradon. Legutóbbi számunkban három lopás és betörésről emlékeztünk meg. Mint értesülünk *Rácz* János hentes iparos várad-velencei házához is betörték a napokban. A palánk deszkáit szedték ki s behatoltak a műhelybe, ahol nagy mennyiségű szalonna és más husnemű volt felhalmozva. A házbeli azonban észrevették a gazembereket, mire azok megfutamtak. A betörők falusiak lehettek, mert parasztruha volt rajtuk. Ezek a tollatlan jómadarak szerencsések voltak, hogy eltudtak menekülni, mert ha megcsipik őket a hentes legények, nagy melegük lett volna.

*** Bucusu és bemutatkozás.** A biharmegyei és nagyvárad Tanítókör és a biharmegyei tanítók testülete tegnap, kedden délelőtt bucsuztak el *Sipos* Orbán kir. tanácsostól, volt kir. tanfelügyelőtől, nyugalomba vonulása alkalmából. A bucsuzók nevében *Gábel* Jakab bucsuzott el a kiváló férfitől, biztosítván nem muló hálájuk és szeretetükről. *Sipos* Orbán meghatott, bensőségteljes szavakban mondott köszönetet s kérte, hogy bizalmukban, szeretetükben tartsák meg továbbra is. — A bucsuzás után úgy a Tanítókör, mint a tanító testület tisztelgett *Vasady* Lajos új tanfelügyelőnél, *Réz* Mihály tanfelügyelő igazgató vezetése alatt, aki az üdvözlést melegen megköszönte s biztosította a tanfériakét rokonszenvéről és jóindulatáról.

*** Dr Krüger Aladár** ügyvédi irodáját Kórház (Hidegser) utca 11. szám alá, a Bihar-megyei kórházzal szembe helyezte át.

*** Öngyilkosság a Kis-piaczon.** Ismét öngyilkosság. Ugy látszik egyes emberek az öngyilkosságot ép oly sport-szerűleg üzik, mint — a társadalom szeméjéi — a krakélérek a párbajt. Lelki erősséget látnak abban, ha eldobják maguktól életüket. Pedig az öngyilkosoknak épen a lelki erősségük van megrendülve. Csak kishitű emberek képesek eldobni maguktól az életüket. — *Oláh* Andrásné született Kalla Erzsébet husz éves cseléd, tegnap délután fél két órakor a Szt. László-téren az épülő gör. kath. püspöki palota állványai között egy hét milliméteres forgópisztolylyal szíven lötte magát. Az esetről telefonon értesítették a rendőrséget, honnan Veres György őrmester a helyszínére sietett és az öngyilkost kocsira ültetve, a biharmegyei köz-kórházba hajtattott. *Oláh* Andrásné azonban, még mielőtt elérték volna a kórházat, kiszenvedett. Az öngyilkos legutóbb Kelepecz Dezső városi iroda-

igazgatónál szolgált, hol már vasárnap öngyilkosságot akart elkövetni, de elvették tőle a revolvert. Az elhunytat a hullaházba szállították. Egy levelet és egy takarékbetét könyvet hagyott hátra. A levél Istvánffy István dr. városi aljegyzőnek szolt s benne temetése iránt intézkedik. A hagyaték 772 korona. Tette okául azt említi, hogy férjétől elváltan él s az életet unta meg. Érdekes, hogy rövid időn belül 3 forgópisztolyt vásárolt, végre a mostani legújabbal lötte agyon magát. Helyben lakó nővérét, Boczonyi Sándornét, értesítette a rendőrség az esetről.

*** Az örömanya gratulációja.** A lapok nyiltéri rovatában furcsa kellemes és legtöbbször kellemetlen dolgok jelennek meg. Azt már megszoktuk, hogy az első vére áhító ellenfelek mázsás goromboságokat vagdalnak egymás fejéhez, de még a nyiltterek világában is ritkaság számba megy az alábbi Nyilatkozat, amelyben egy anya furcsa módon gratulál egyik debreczeni lapban fiának eljegyzéséhez:

Nyilatkozat.

Fiam, Varjassy István, f. é. szept. havában a következő eljegyzési kártyát küldte szét ismerősei s rokonai között: «özv. Varjassy Istvánné örömmel tudatja fiának, Istvánnak Hering Márta kisasszonnyal történt eljegyzését.»

Minthogy fiam eme eljegyzése előleges tudomásom és beleegyezésem nélkül történt, erkölcsi kötelességemnek ismerem ismerőseimnek s rokonaimnak ez uton és ily módon tudomásukra hozni ama kijelentésem t, hogy fiam eme eljegyzéséhez sem előlegesen, sem utólagosan hozzá nem járultam s ahhoz szülői beleegyezésemet ezután sem fogom megadni s ehhez képest — annak én egyáltalán nem örülök.

Debreczen, 1904. okt. hó.

Özv. Varjassy Istvánné.

*** A burgonya ára.** Gazdasszonyaink már kétségbe voltak esve, hogy a burgonya is olyan drága lesz, mint eleinte a nagyvárad piaczon mutatkozott, úgy a telet nehéz lesz kihuzni. Budapestről vett értesülés szerint megnyugtathatjuk gazdasszonyainkat, hogy az ország különböző részeiből a burgonya termésre vonatkozólag az utóbbi eszések folytány kedvező hírek érkeznek és így mégsem lesz olyan drága, mint előre jóslták.

*** A mokrói hősről.** Holnap délelőtt temetik Teréz-köruti lakásából dr. *Balogh* Ignác fővárosi ügyvédet, akinek a halála szerte a fővárosban nagy részvétet és őszinte szomorúságot keltett. Halála föleleveníti azt a történetet, melynek fiatal korában a hőse volt s amelynek emléke elkísérte az egész életén át. A *mokrói hős*-nek ismerték mindenfelé. Kaszinóba, bizalmas családi körben és a bíróságoknál egyaránt. A boszniai okkupáció idején az akkor még fiatal ügyvédjelölt tisztán behívták s levitték a 32-esek a háborúba. Mindjárt az első napokban az a szerencsétlen véletlen érte a századát, hogy elvágta az ezredétől s a municziós szekerektől s egy sziklaktól övezett völgykatlanba szorították a bosnyákok. Nagy volt a rémület. A «nagyfejűek» elvesztették a nagy fejüket, a legénység pedig szép csendesén arra a nagy «Mars»-ra tett előkészüldéseket, amelyről nincs visszatérés s örökös «nieder»-ből csak akkor kelnek fel, amikor a mennyei kommandás trombitása fujja a «Vergatterung»-ot. *Balogh* Iguác látta az általános megrökönyödést s az ő czibiből megmentett józan eszével, s a vele született vakmerőséggel gondolt egyet és egymaga átvágott valami szűk völgynyíláson, eljutott a municziós szekerekhez, magára pakkolt annyi töltényt, amennyit elbirt és a súlyos teher alatt nyögve visszafordult. Kapacizálták, hogy ne tegye ki magát a biztos halálnak. De ő nem hallgatott az «okos» szóra, hadjárat idején pedig nincs helye a hosszú párbeszédnek, hagyták hát menni. Hallották a puska lövéseket,

amikkel utközben jobbról balról fogadták a sziklacsucok mögül leskelődő bosnyákok — el is parentálták szépen:

— Isten nyugosztalja a . . . szegény boldodot!

Azután napirendre tértek fölötte. De bizony nem esett el. A bosnyák golyók nem érték utól, a magára rakott teher alatt nem roskadt össze, hanem szerencsésen elérte táborát éppen abban a válságos pillanatban, amikor municzióra már a legnagyobb szükség volt. Égrengető éljenzéssel fogadták a merész önkéntest. A hozott töltényeket szétesztették, felhangzott a vezényszó:

— Laden! . . . Schiessen! . . . An! . . . Feuer!

Az azután már nem tartozik, hogyan-hogyan nem, de az ellenség megfutamodott és a kelepczébe került század egyesülhetett a hadtesttel, amelytől elszakadt. Mikor aztán késő ősszel a *Balogh* Ignác százada visszakerült Budapestre, a kivezényelt ezred arcvonala előtt *Puria* Béla főhadnagy, lelkes beszéd kíséretében tűzte fel a mokrói hős mellére a vitézségi nagy érmet, melynek második példányát akkoriban *Paczona* tartalékos őrmester, (polgári életében kéményseprő legény) hasonló hőstettért kapta. *Paczona* őrmester nem vetette le a katona ruhát s ma már mint alezredes, számottevő tagja a hadseregnek. *Balogh* Ignác azonban visszatért az ügyvédi irodájába s ha csak nagyon jó kedvében volt, beszélt ifjúkori dicső tetteről. Most hidegen, élettelenül fekszik lakásán.

x Ritka kedvező alkalom kínálkozik most tisztelt olvasóinknak, kézműáru szükségleteit beszerezni. A helybeli közkezdveltségnek s általános szolidaritásáról s jó és finom áruiról elismert *Wallerstein Fülöp és fiai cég* más vállalat miatt hatóságilag engedélyezett végeladást csinál, s az egész raktár készletét, gyári áron alól kiárusítja. Saját érdekében felhívjuk ez uton is t. olvasóink figyelmét erre a ritka kedvező alkalmra.

x Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy a körösparti vendéglőmben, melyet a mai kor igényeinek teljeseleg megfelelőleg rendeztem be. Jó ételekről és kitűnő italokról gondoskodva van. Minden este elsőrendű cigány zene, friss csapolású *Dréher* sör, zóna reggelik, hideg és meleg ételek minden időben pontos kiszolgálás és olcsó árak mellett kaphatók. Nyári és téli kényelmes fedett helyiségeim módot nyújtanak a legkényesebb igényeket kielégítenem. Midőn ezt a n. é. közönségnek b. tudomására hozom azon szerény óhajomnak adok kifejezést, hogy úgy mint a jelenben, a jövőben is minél számosabb b. látogatósaikkal engem továbbra is megtisztelni szíveskedjenek. Kiváló tisztelettel *Szabó Gyula*, vendéglős. Abonensek felvételnek.

x Fölhívjuk a nagyérdemű közönség figyelmét Kovács L. és Társa cég világvárosok mintájára rendezett árukiállítására, mely ma vasárnap délután 5 órától este 10 óráig Zöldfa utcai üzletében látható lesz.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: A vándorlegény, Garzó Adél felléptével.

Csütörtök: Aranylakodalom, diszeloadás az aradi vértanuk emlékére.

Péntek: A hajduk hadnagya, új operett, új jelmezekkel és diszletekkel.

Szombat: A hajduk hadnagya.

Vasárnap: A hajduk hadnagya.

Hétfő: A hajduk hadnagya.

Gyurkovics leányok.

Lázás kíváncsiság és feszült várakozás. Ez volt az este szignaturája. Nem az egyszerű Caesar, hanem a felcsigázott és kielégített kíváncsi közönség fogadta a legutolsó debütiro-

zót, *Baracs* Rózsikát. Előre beszélték, hogy milyen szép, milyen temperamentumos és milyen kedves. És hogy eme tehetségeit érvényre juttassa, választotta a Gyurkovics leányok Miczi szerepét bemutatkozónak. A választás beütött és *Baracs* Rózsika megtetszett. Miczi olyan szerep, a melynek minden egyes jelenetét, minden legcsekélyebb szavát a legapróbb részletekig ki lehet aknázni. Eltekintve az önkéntelen előtörő reminiscenciáktól, konstatálhatni lehetett, hogy a kisasszony saját egyéni felfogásában alakított, sokszor eltalálva a szerep hangját, sokszor kiszinezve a saját egyéniségével, de mindenféleképpen meg volt benne az a dícséretre méltó és különösen a jövőre nézve sokat ígérő igyekezet, hogy szerepét úgy és akként személyesítse, miként azt a szerző elgondolta. Kedves megjelenése és elegáns, szinte rythmikus mozdulatai azt a hitet keltik bennünk, hogy szerződötése, arányosítva egyes új tagokhoz, nyereség a társulatra.

Első fellépése után ezt lehet constatálni és ha akar egy tanácsot — igaz, hogy csak erre az adott esetre vonatkozólag — elfogadni, úgy igyekezzék a Miczihez hasonló szerepeket ne mint hírtelők, hanem mint jukker leány megtestesíteni. — A többi szereplők is sajnos es ugyan csak előnyükre szól a régiak kezében juttatnák érvényre a darab igazságait, illetve annak egyes pointirozott jelenetét. *Benkő* Jolán, mint Gyurkovicsné, *E Kovács* Mariska mint Kati és *Tóth* Elek mint Horkay, Háromjuk kezében volt a darab sorsa és ők vezették a darabot és vezették a többieket.

Jó volt még *Klenovics* Radványi és *Szarvasi* Sándorfi, valamint kis szerepében *Bérczi* is. *De Agnelly* Irén, *Hidy* Irén és *Sümeget* szinte dermesztő, élettelen játékkukkal nagyon sokat rontottak az összhangon. *Rába* István mint Kemény Tóni, hozzá még tetézte ezt a disharmoniát hihetetlen és elképzelhetetlen, valami skót utazót ábrázoló maskirozásával. — Megemlíthetjük, hogy közönség szép számmal és hogy *Baracs* Rózsika már csokrot is kapot. (He.)

Vándorlegény. Eysler nagyszabásu operettje a »Vándorlegény« kerül ma színre a Szigligeti színházban. Oculi vadleány szerepében lép fel Garró Adél másodszer a váradi közönség előtt. Kivüle a többi főszerep: *Vlasák* Vilma, *T. pogány*, *Verő J. Békeffy*, *Horváth* Tibanyi Rédei kezében van.

Aranylakodalom. Okt. hó 6-án az aradi 13 vértanu emlékének évfordulóján diszelódás lesz a Szigligeti színházban a mely alkalommal *Beöthy* nagyhatásu énekes drámája kerül színre az Aranylakodalom.

Hajduk hadnagya. Naponta folynak a próbák a »Hajduk hadnagya« című magyar tárgyú kitünő operettből, a melynek bemutatás előadása okt. hó 7-én lesz a Szigligeti színházban. Ezen érdekes újdonság főszerepét *Aradi A. Garró A. Agnelly*, *Horváth*, *Rédei*, *Bognár*, *Szatmár*, *Bérczi*, stb. között osztják meg.

Igazságszolgáltatás.

Elítelt merénylők.

A nagyváradi kir. törvényszék tegnap délután fejezte be a *Szabó* Sándor csendőr ellen elkövetett merénylet ügyében a tárgyalást. *Millye* Gyula elnök megnyitva a tárgyalást, felszólítja *Gáthy* Bálint alügyészt, hogy terjessze elő vádját.

Gáthy Bálint hatóság elleni erőszak és súlyos testi sértés büntetéseért emelt vádat a merénylő legények ellen.

A védbeszéd-k elhangzása után az ítéletre került a sor. A törvényszék mind a hat vádlottat, mint a 70. §. szerinti tettestársakat bűnösöknek találta a súlyos testi sértés büntetésében s ezért *Nyiri* Lajost, *Solti* Imrét és *Nagy* Antalt 3—3 évi, *Csongrádi* Gábort és *Torda* Gábort 2—2 évi, végül pedig *Somogyi* Imrét egy évi börtönbüntetésre ítélte.

A hatóság elleni erőszak büntetésének vádját alól azonban felmentette a bíróság a vádlottakat.

A kir. törvényszék az ítélet jogerőre emelkedéséig valamennyi vádlottat szabadlábra helyezte

A vádlottak felebbezést jelentettek be az ítélet ellen.

Királysértő földmives. Egy igénytelen csenevész paraszt ember állott tegnap a nagyváradi törvényszék büntető tanácsa előtt. Azzal volt vádolva, hogy koronás királyát reprodukálhatatlan kifejezésekkel káromolta. *Fonaj* Péter vádlott ez év június 14-én elment a tatarosi korcsmába inni. Az ott idogálók a királyról be zéltek. *Fonaj* is közbeszólt s szidta a királyt. A zsidó korcsmáros midőn meghallotta, hogy *Fonaj* királysértő szavakat mond, többször arcúl ütötte őt. De ezzel még nem elégedett meg, hanem még ráadásul fel is jelentette *Fonaj*t a csendőrségnél mely letartóztatta a királysértő földmivest.

A kir. törvényszék tegnap tartotta meg ez ügyben a főtárgyalást, melynek elnöke: *Fassie* Pál törvényszéki bíró volt. A közvédat *Vámossy* Mihály kir. alügyész képviselte, a vádlottat *Dr Váradi* Ödön ügyvéd védte.

Fonaj Péter vádlott beismeri tettét, de azzal védekezett, hogy akkor részeg volt és nem tudta mit beszél.

Vámossy Mihály alügyész kéri a vádlottat kfrálysértés vétségében bűnösnek kimondani és szigoruan megbüntetni.

Dr Váradi Ödön elismeri, hogy védencaze sértő kifejezésekkel illette a királyt, de az megdondolatlanság volt tőle, mit részeg állapotban követett el. Mivel *Fonaj* már egy hónapig vizsgálati fogságban volt, kéri a vádlottra kiszabandó büntetést a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek venni.

A törvényszék azután határozathozatalra vonult vissza. Rövid tanácskozás után *Fassie* Pál elnök kihirdette az ítéletet, mely szerint a törvényszék a vádlottat egy hónapi fogházra ítélte, de a büntetést a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vették.

TÁVIRATOK.

A király nevenapja Bécsben.

Bécs, okt. 4. Ő felsége névnapja alkalmából ma délelőtt a templomokban is imaházakban ünnepies istentiszteletek voltak, melyeken résztvettek az állami, tartományi, városi hatóságok, az iskolák tanulóljusága és tanítótestülete, valamint nagyszámu közönség vett részt.

A helyőrség szolgálatot nem tévő legénysege számára is volt istentisztelet.

A fogadalmi templomban tartott istentiszteleten megjelentek *Lipót Szalvátor* és *Rajher* főhercegek, *Pitreich* közös hadügyminiszter, *Spaun* tengernagy tengerészeti parancsnok, számos tábornok, törzs- és főtiszt. A monarchia minden részéből nagyszámmal érkeznek jelentések az ő felsége névünnepe alkalmából tartott ünnepségekről.

Schober Albert nyugdíjban.

Budapest, október 4. (Saj. tud. táv.) *Schober* Albert m. kir. államvasuti igazgató, elnök helyettes ma beadta lemondását a kereskedelmi miniszterhez. *Schober* 40 évig állott a máv. szolgálatában

s öregségére való tekintettel kérte nyugdtjazását. Utódjául *Márk* miniszteri tanácsost a volt aradi üzletvezetőt emlegetik.

Lujza hercegnő megfigyelés alatt.

Páris, okt. 4. (Saj. tud. táv.) *Lujza* hercegnő ügyvédje arra kérte a törvényszéket, hercegnő kívánságára vizsgálják meg annak újból elméleti állapotát jogi szempontból indokolja.

Uj követ.

Madrid, okt. 4. *Vinazza* grófot kinevezték lisszaboni spanyol követté.

Nagy tűz.

Lemberg, okt. 4. *Toporovban* nagy tűz volt, mely 40 házat elhamvasztott.

Békekongresszus.

Boszton, okt. 4. (Saját tudósítónk táv.) *Hay* államtitkár a nemzetközi békekongresszus megnyitásakor az Egyesült Államok kormánya nevében beszédet mondott a kongresszushoz, a melyben kijelentette, hogy a kormány szívesen üdvözli a megjelent képviselőket és teljesen osztja kongresszus összegyűlésének céljait. Tovább is igyekezni fogunk — ugymond — hogy a mennyiben az kivihető, magunkévá tegyük a választott bírósági uton való döntést oly kérdésekben, a melyek diplomáciai tárgyalás útján nem rendezhetők. *Roosevelt* elnök most az ama európai államokkal való hájzói szerződések kérdését vizsgálja, melyek ilyen reviziót kívánnak és reméli, hogy a szerződések jövő télen a szenátus elé terjesztheti. Az elnök rövid idő előtt megígérte, hogy a nemzeteket meghívja egy második hágai konferencia tanácskozására, hogy folytassák az 1899-ik évi hágai konferencia munkáját. A kongresszustól előbb elfogadott határozatra vonatkozólag, a mely szerint a magántulajdont a tengeren, mely nem esik a hadicsempészet fogalma alá, le nem foglalhatják és el sem pusztíthatják hadviselő felek, megjegyzi szóló, hogy *Roosevelt* elnök nem tartotta helyénvalónak a hatalmaknak figyelmét már az elmúlt nyáron e kérdésre irányítani, mert ezt a lépést jelentősége szerint két vagy esetleg több hatalom is összefüggésbe hozhatta volna a sajnálatos keletázsiai küzdelemmel, de komolyan hisszük, hogy a béke nem fog sokáig elmaradni és bizakodunk abban, hogy nemsokára folszólíthatjuk a nemzeteket, hogy a tárgyra fordítsák figyelmüket.

Ismét boxer-lázadás.

Karbin, okt. 4. A kínai boxerek közt megint gyanus mozgalódás észlelhető, amely a keresztények és a külföldiek ellen irányul s áterjedt az orosz fegyver alatt levő *Mandzsuriába* is.

Macedóniai hírek.

Konstantinápoly, okt. 4. A *Morning* pastnak a macedónai csendőrségi kérdésre vonatkozó római jelentése részben tulzott és zavaros részben helytelen, az elmúlt és folyó dolgoknak neg nem felelő.

Konstantinápoly, okt. 4. *Lahovary* román követ ma jelentéstétel végett *Bukarestbe* utazik és egyszersmind újabb utasításokat kér. Eddig mintegy 70 kuczooláh egyház-község alakult *Macedóniába* és mintegy 100 kuczooláh pap működik. Román részről abban hagyták az ökümenikus patriarkátusnál kuczooláh egyházi követelések ügyében való kísérletezést és igyekeznek a portától legalább világi rendezést elérni. E tekintetben jó reménységgel vannak, mert állítólag bizonyosra veszik a nagyhatalmak támogatását.

NYILTTÉR.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új „Bazár“-épület színház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legujabb divatu** és a **legjobb minőségű őszi és téli** szöveteim raktáron vannak, melyekből a legujabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét **sima, fekete** árúimra, melyekből nagy raktárt tartok a **Főtisztelendő papság részére**. Állandóan nagy választék **reverenda czimáda** és egyházi **kvadrátusokból Rivétum** fekete és viola színben, továbbá egyedül raktára a mai idény legszebb és lecsélszerűbb **hit, remény, szeretet övének** (c.n. ulus), mely egyedül csak nálam **szerezhető be**.

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre,

65

polgári- és papiszabó.

ÉRTESÍTÉS.

Városunk t. közönségét van szerencsém tisztelettel értesíteni, miszerint a nagyváradai ipartestület házában lévő

Nemzeti szálló, kávéház és éttermet megvásároltam és azt e hó 28-án át véve **a 1904. évi október hó 1-én ünnepélyesen megnyitottam.**

Ez üzletágban gyermekkorom óta nyert tapasztalataim képessé tesznek arra, hogy minden e szakban a legkényesebb igényeknek is megfelelhessenek s ígérem hogy a leggondosabban oda fogok munkálni, hogy t. vendégeim igényeit üzletemben kielégítek.

Jelszavam: **olcsó árak mellett csak kitűnő ételek és italokkal szolgálni t. vendégeimnek** és ebből folyólag:

Kávéházamban reggeli kávé 20 fillér, fekete kávé 20 fillér, Dominó játszma 10 fillér, egy órai billiárd 48 fillér, éjjel olcsó hideg buffet.

Szállodámban: szoba nappali 1 kor. 24 órára világítással: 2 korona.

Éttermemben: a legolcsóbb étlap mellett, **olcsó Dréher,** reggeli, kitűnő és mindig frissen csapolt Dréher sör, első minőségű nagyváradai és érmelléki fajborok.

Teljes tisztelettel 893

Richter Antal

szállodás, vendéglős és kávé.

KÖZGAZDASÁG.

Gyakorlati baromfitenyésztés a czime Parthay Géza új könyvének, mely szakszerűen és gazdagon illusztrálva foglalkozik a tyúkok, pulykák, gyöngytyúkok, kacskák és ludak sikeres tenyésztésével. Parthay ezen könyve nemcsak az egyetlen baromfitenyésztési munka, hanem teljesen gyakorlati alapon van írva, így minden tenyésztő nagy hasznát veheti. Ára 3 korona és az összeg előleges beküldése mellett megrendelhető a **«Szárnyasaink»** című baromfitenyésztési szaklap kiadóhivatalában, Budapest, VII. ker., Rottenbiller-utca 30. szám.

A gabonatözsde határidői.

Budapest, okt. 4.

Buza okt. — — — —	10.20
Buza ápr.-re — — — —	10.56
Rozs okt.-re — — — —	7.43
Tengeri májusra 1905. — — — —	7.30
Zab okt.-re — — — —	6.75
Repcze aug.-ra — — — —	11.60

Értéktözsde.

Budapest, okt. 4.

Osztrákhitelrészvény — — — —	671.—
Magyar hitelrészvény — — — —	780.50
Leszámi oló bank — — — —	463.—
Rimamurányi — — — —	530.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — —	644.—
Közuti vasut — — — —	584.—
Városi villamos vasut — — — —	344.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1904. okt. 3.

Magyar aranyjárdék 4% — — — —	118.45
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2% — — — —	—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2% — — — —	—
Magyar koronajárdék 4% — — — —	87.70
Italméresi jog megváltási kötvény — — — —	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból — — — —	88.75
Magyar földteher-entessítési kötvény 4% — — — —	98.—
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény — — — —	98.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölesön — — — —	206.—
Títza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön — — — —	161.50
Osztrák járadék papirban — — — —	99.25
Osztrák járadék ezüstben — — — —	100.—
Osztrák korona járadék — — — —	119.—
Osztrák járadék aranyban — — — —	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	154.—
Osztrák magyar bankrészvény — — — —	1615.—
Magyar hitelbank részvény — — — —	777.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	669.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — —	650.50
20 frankos arany (Napolendor) — — — —	19.01
Német birodalmi márka — — — —	117.35
London vista — — — —	239.40
Páris vista — — — —	95.07
20 márkás arany — — — —	23.46

Szigligeti-Színház.

Folyószám 6. Bartók-szám 7. (páratlan.)

Ma, szerdán 1904 október 5-én:
színe kerül:

Vándorlegény.

Operette

BEJÁRÁSI ÁR: Nagypály 14 koron. színi és els. emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsölye 3 kor. Kórszek 2 k r. 40 fill. Famlásszék, 2 kor. Érkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Érkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. 3. emeleti zártaszék 60 fill. Földszinti páholy 1 kor. Dísu és káborjegy a földszintre 60 fill. Karzat páholy 40 fill. Bay színpad 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. u. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnál 7 órákor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók ma d. u. 3. órától 5-ig.

Kezdeté fél 8 órákor, vége 10 órákor.

Holnap, esütörtökön október hó 6-án:

Aranylakodalom.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Szőlő eladás.

A POLGÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR tulajdonát képező volt MANDL-féle szőlőnek szőlőtermését

nyilvános árverésen eladja.

Árverési határnap: hétfőn, 1904. október 10-én d. u. 3 órákor a helyszínen, Körös-oldalon levő szőlőben.

Vevő tartozik a vételárat leütés után azonnal készpénzben kifizetni.

Árverési vevő a szálló termést saját költségén maga szüretelteti le.

Nagyvárad, 1904. október hó 4.

Az igazgatóság.

Jobb lábbelinek

chevraux, boxcalf, borjubőr stbből elismert legjobb tisztítószert

GLOBIN

mert minden nehézség nélkül **pompás fény** éretik el.

Konserválja és **bőrt puhává** teszi. Egy szerű kezelés. Kapható a legtöbb üzletben

Fritz Schulz jun.,
Akt.-Ges Eger i. B., Leipzig.

Globus

tzisztító-
kivonat

jobban tisztít, mint minden más
883 femtisztítószert.

TELEFON 448. sz.

Sulkovszky herceg világhírű

MÉNESI SZŐLŐNEK főraktára.

Kizárólag eredeti 5 kilós kosarakban, egy kosár 5 kiló RÓZSA

BAKATOR, frt. 1.10. egy kosár

5 kiló «PIROS CHASSELLAS»

frt. 1.20.

Az ÜRES KOSARAKAT 10 kr.-jával VISSZAVESEM.

NAGYVÁRADI CSEMEGESZŐLŐ, kilója 20 kr. Kiváló minőségű **HEGYI-BOROK**, a következő árban:

ASZTALI UJBOR, — — — literje 29 kr

» O-BOR, — — — » 32 »

RIZLING-BOR, — — — » 36 »

PECSENYE-BOR — — — » 40 »

KÁVÉ-ból nagy raktár a következő árban:

KÁVÉ CUBA, finom, kilója frt. 1.60

» CEILON, » » » 2.—

» CUBA extra finom » » » 2.40

Minden kiló kávéhoz, egy kiló **czukor**

AJÁNDÉKUL

Valódi «FRANCK» kávé-pótlék, gyári árban.

Mindennemű FÜSZER-ÁRUK a legolcsóbban:

MERTZ NÁNDOR utóda

Körös-utca

TELEFON 448. sz.

Férfi és női fehérneműek.

Őszi vásár a Korona-és Filler-bazárban.

Még eddig nem létezett olcsó árban szerezhettek be:

téli olcsó ingek, nadrágok, ugyszintén gyermek-trikók, harisnyák, keztyük, alsószoknyák, berliner-kendők, sálak, reggeli czipők, esőernyők, utazó bőröndök, gyermek

kötött ruhácskák és fejkötők, bőr- és aczéláruk minden melyen leszállított árakban

Friss és Társa

korona- és filler-bazárában Nagyvárad,
Fő-utca. Telefon. 130. sz.

Fekete és mosó kötények

U Z L E T - Á T H E L Y E Z É S !

HOFFER BERTALAN

paplangyártási telepét Fő-utca, Bazár-épületből

Szilágyi Dezső u. dr. Adorján-ház

szouterrain helyiségébe helyezte át, miről a nagyérdemű vevőközönséget értesíti és további szives látogatását kéri.

Kész paplanok dús választékban.

Ugyanott carró edények folytonosan felvétetnek.

686

3569. szám alatt törvényileg védve.

— Tükör posztó, —

egyedüli szintartó és vízmentes

női posztó kelme.

Kizárólagos eladási jog Bihar és Erdély
részére.

Kovács L. és Társánál

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

Női kosztüm kelme.

Női kosztüm kelme.

„Nagyváradí Hitelbank“

részvénytársaság

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett **törlesztéses**

jelzálogkölcsonöket nyujt,

melyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozásu kölcsonöket bélyeg- és illetékmentesen convertál.

Elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5°-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

79

Az igazgatóság.

KECSKEMÉTY ISTVÁN

ÉTTERME és SÖRCSARNOKA Nagyváradon, Lukács György-(Kőfaragó)-utca sarkán.

Kitünö teke-pálya!

Van szerencsém a n. é. közönség és igen tisztelt vendégeim becses tudomására hozni, hogy *teljesen ujonnan átalakított és jól gondozott* minden kívánalmat kielégítő

teke-pályámat már megnyitottam

s azt a szórakozni vágyó közönség szíves rendelkezésére bocsátottam.

Továbbá ajánlom **magyaros konyhám, tisztán kezelt boraim** jutányos ár és pontos kiszolgálás mellett.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

748

KECSKEMÉTY ISTVÁN, vendéglős

Egyben van szerencsém igen tisztelt vendégeim és jóakaróim szíves tudomására hozni, hogy

éttermemet **megnagyobbitottam,** úgy, hogy tisztelt vendégeim kényelmét megszerzem. Most alkalmam van minden *társas összejövetelekhez tágas, szép termet rendelkezésre bocsátani.*

Előzékeny kiszolgálás!

Jutányos árak!

Társas ebédek, vacsorák vagy lakomák étlap szerint vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak. — **ABONENSEK** részére mérsékelt árszámítás.

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szíves figyelmébe ajánlani ujonnan berendezett **VENDÉGSZOBÁIMAT**, melyek tisztántartására különös gondot fordítok, valamint **SZÁLLÓHELY** is jutányos ár mellett szíves rendelkezésre áll.

Számos látogatást kérve tisztelettel

KECSKEMÉTY ISTVÁN
vendéglős.

Hatóságilag **végeladás!**
engedélyezett

Más vállalat miatt helybeli **kézmű-, divatáru- és confectiono-**
(kész női- és gyermek-felöltök) üzletünket feloszlattjuk s az árukat készpénz fizetés mellett gyári áron alul kiárusítjuk.

Tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI

Bémer-tér, színházzal szemben.

Berendezés eladó.

Üzlethelyiség kiadó.